

ΚΕΙΜΕΝΟ

Είναι δεδομένο ότι το διαδίκτυο έφερε μια πιο ισότιμη πρόσβαση στη γνώση. Ζούμε ένα κύμα εκδημοκρατισμού της γνώσης. Παλιότερα, για να δει κανείς τη βιβλιοθήκη του Κέμπριτζ, έπρεπε να ταξιδέψει χιλιάδες χιλιόμετρα. Σήμερα, μπορεί να βρει τα βιβλία της από το γραφείο του. Παλιότερα, έπρεπε να έχει κάποιος λεφτά για να παρακολουθήσει μαθήματα του MIT¹. Σήμερα, έρχονται διαδικτυακά στο σπίτι του.

Σ' αυτόν τον υπαρκτό εκδημοκρατισμό της γνώσης ορθώνονται τρεις γκρίνιες. Η μία είναι η άρνηση της τεχνολογίας, εξαιτίας των πιθανών κινδύνων που έχει η ανάπτυξή της. Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα, έγραψε την «Πληροφοριακή Βόμβα». Είναι σίγουρος ότι η κοινωνία της γνώσης ενέχει κινδύνους, αλλά άγνωστους. Δεν τους ξέρει, αλλά...υπάρχουν. Η δεύτερη γκρίνια έχει να κάνει με τα «παιδάκια της Αφρικής». Το ακούμε για κάθε νέα τεχνολογία: «Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ², όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;». Το επιχείρημα έχει εν μέρει λογική. Πραγματικά «τι να το κάνεις το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, αν δεν έχεις Αλτσχάιμερ;». Αν όμως αποκτήσεις, το πρώτο που ξεχνάς είναι τα «παιδάκια της Αφρικής». Η τρίτη γκρίνια έχει να κάνει με το διαβόητο «ψηφιακό χάσμα». Βέβαια, καμιά τεχνολογία, καμιά επιστημονική επανάσταση δεν διαχέεται αμέσως σε όλη την υφήλιο. Ο Γουτεμβέργιος τύπωσε την πρώτη Βίβλο το 1455· ωστόσο στην Ελλάδα η τυπογραφία ήρθε στις αρχές του 19ου αιώνα. Όσο για το τυπωμένο βιβλίο, ακόμη πασχίζουμε να γίνει κτήμα του ελληνικού λαού. Το σημαντικό, όμως, είναι ότι η επανάσταση έγινε και ακόμη προχωρεί. Εξάλλου, αυτοί που μιλούν για ψηφιακό χάσμα στην Αφρική πρέπει να αναλογιστούν ποιο είναι το τυπογραφικό χάσμα του δυτικού κόσμου με την Αφρική.

Πολύ περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να μετέχουν ισότιμα στην κοινωνία της γνώσης και πλέον όχι μόνον ως αναγνώστες, αλλά και ως συγγραφείς. Στον κυβερνοχώρο, οικονομικά και τεχνολογικά, όλοι βρίσκονται στο ίδιο σημείο εκκίνησης. Στο διαδίκτυο, το άρθρο ενός δημοσιογράφου είναι εξίσου προσβάσιμο με το άρθρο ενός πιτσιρίκου. Δηλαδή, τα δίκτυα επικοινωνιών ισοπεδώνουν παλιές ιεραρχίες της βιομηχανικής κοινωνίας και απομένει να δούμε αν θα συνθέσουν νέες. Στον κυβερνοχώρο λειτουργεί καθένας σύμφωνα με τις ανάγκες του και τις δυνατότητές του. Αυτό όμως δημιουργεί έναν κατακερματισμό της εμπειρίας που τρομάζει πολλούς. Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα. Από την άλλη, όλη αυτή η πληθώρα διαθέσιμων πληροφοριών μετατρέπεται σε άγχος. «Πληροφοριακό άγχος» το ονομάζουν κάποιοι ψυχολόγοι: «να προλάβω να δω το ένα, να διαβάσω το άλλο, να μη χάσω το τρίτο, ώστε να μην είμαι εκτός θέματος και εκτός της κοινότητας όπου ζω και λειτουργώ». Αυτό το άγχος είναι λογικό να υπάρχει και να μεγαθύνεται, όσο μεγαλώνει το ποσό των πληροφοριών που όλοι έχουμε διαθέσιμες.

Όλα αυτά είναι πραγματικά, αλλά το ίδιο θα έλεγε κι ένας μοναχός του Μεσαίωνα βλέποντας την πλημμύρα των αιρετικών κειμένων που άρχισαν να βγαίνουν από τις τυπογραφικές μηχανές. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πληροφορική επανάσταση είναι σε μετάβαση και κάθε επανάσταση σε μετάβαση διασπείρει σύγχυση. Το παλιό δεν έχει πεθάνει και το καινούριο δεν έχει γεννηθεί.

Πάσχος Μανδραβέλης. Από τον ημερήσιο τύπο (διασκευή).

1. MIT: Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης.

2. Αλτσχάιμερ: Νόσος με κυριότερο σύμπτωμα την απώλεια της μνήμης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε. (100-120 λέξεις) **Μονάδες 25**
- B1.** «Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα». Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60 - 80 λέξεων το περιεχόμενο της παραπάνω περιόδου. **Μονάδες 10**
- B2. α.** Να αναφέρετε δύο τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου. («Σ' αυτόν τον υπαρκτό [...] με την Αφρική»). (Μονάδες 4)
- β.** Να βρείτε τη δομή της ίδιας παραγράφου. (Μονάδες 3) **Μονάδες 7**
- B3. α.** Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:
«Πληροφοριακή Βόμβα»
«Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;»
«Πληροφοριακό άγχος» (Μονάδες 3)
- β.** Να βρείτε στο κείμενο πέντε παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας. (Μονάδες 5) **Μονάδες 8**
- B4. α.** Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: πιθανών, ξεχνάς, κατακερματισμό, μετατρέπεται, διασπείρει. (Μονάδες 5)
- β.** Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: υπαρκτό, άρνηση, σίγουρος, προσβάσιμο, λογικό. (Μονάδες 5) **Μονάδες 10**
- Γ1.** Ως ομιλητής σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου με θέμα τη χρήση του διαδικτύου, να αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο στη διάδοση της γνώσης, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτό να αξιοποιηθεί δημιουργικά στο πλαίσιο του σχολείου. (500-600 λέξεις) **Μονάδες 40**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Το κείμενο πραγματεύεται τη χρήση του διαδικτύου στη σύγχρονη κοινωνία. Αρχικά, διαπιστώνεται ότι σήμερα το διαδίκτυο προσφέρει άμεσα και δημοκρατικά τη γνώση, σε αντίθεση με το παρελθόν. Ωστόσο, ορισμένοι αμφισβητούν

τη θέση αυτή. Σύμφωνα με τους πρώτους, η τεχνολογία ενέχει κινδύνους, άγνωστους ωστόσο. Η δεύτερη αντίρρηση αφορά τη λανθασμένη ιεράρχηση των αναγκών του πολιτισμού μας: την προσήλωσή μας στην τεχνολογία ενώ αδιαφορούμε για την επιβίωση στην Αφρική. Η τρίτη άποψη επισημαίνει το «ψηφιακό χάσμα» λόγω της άνισης πρόσβασης στη γνώση παγκοσμίως. Όμως τα άτομα συμμετέχουν μέσω του διαδικτύου ισότιμα στη γνώση, με αποτέλεσμα την εξάλειψη της παραδοσιακής ιεραρχίας. Παράλληλα, η εξατομικευμένη χρήση του οδηγεί στην απουσία κοινών εμπειριών καθώς και στην πρόκληση «πληροφοριακού άγχους». Συμπερασματικά, η πληροφορική είναι μια τεχνολογία σε εξέλιξη, ικανή να προκαλέσει σύγχυση.

- B1.** Η κοινωνία διατηρείται και εξελίσσεται μέσα από την κοινή δράση και εμπειρία των μελών της. Ο άνθρωπος αποτελεί το βασικό δομικό στοιχείο της, δεν χαρακτηρίζει όμως μόνος του την «κοινότητα». Η αλληλεπίδραση των ατόμων αποτελεί το βασικό μηχανισμό λειτουργίας της και όσο πιο αρμονική η συνύπαρξη τόσο πιο αποτελεσματική η κοινωνική επιδίωξη που είναι η ολοκλήρωση των ανθρώπων. Η ατομιστική δράση «διαλύει» τη φύση τόσο της κοινωνίας όσο και του ανθρώπου. Άλλωστε, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, ο μόνος άνθρωπος είναι ή θηρίο ή θεός
- B2. α.** Ο συγγραφέας αναπτύσσει τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου του **α.** με διαίρεση αφού στη θεματική πρόταση της παραγράφου του προαναγγέλλει «τρεις γκρίνιες» για τον «ανύπαρκτο εκδημοκρατισμό της γνώσης» και στη συνέχεια τις απαριθμεί. «Η μια είναι η άρνηση της τεχνολογίας ... του δυτικού κόσμου με την Αφρική» **β.** με παράδειγμα καθώς στην προσπάθειά του να στηρίζει την άποψή του για πιθανούς κινδύνους της τεχνολογίας, παραθέτει παραδειγματικά το βιβλίο του Πολ Βιρίλιο, «Πληροφοριακή βόμβα» και παράθεμα από το περιεχόμενό του: «Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα ... υπάρχουν».
- β.** Η δεύτερη παράγραφος του κειμένου δομείται ως εξής:
Θεματική πρόταση: «Σ' αυτόν τον υπαρκτό εκδημοκρατισμό της γνώσης ... τις γκρίνιες»
Λεπτομέρειες – Σχόλια: «Η μία είναι η άρνηση της τεχνολογίας ... του δυτικού κόσμου με την Αφρική»
Κατακλείδα: δεν υπάρχει
- B3. α.** Στην πρώτη περίπτωση «Πληροφοριακή βόμβα» ο Πάσχος Μανδροβέλης χρησιμοποιεί εισαγωγικά για να μεταφέρει τον τίτλο του βιβλίου του Πολ Βιρίλιο.
Στη δεύτερη περίπτωση «Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο ... για τον πυρετό;» ο συγγραφέας χρησιμοποιεί εισαγωγικά για να μεταφέρει αυτούσια την άποψη τρίτου σε μορφή ευθείας ερωτηματικής πρότασης. Στην τρίτη περίπτωση «Πληροφοριακό άγχος» ο συγγραφέας χρησιμοποιεί εισαγωγικά για να μεταφέρει μια συγκεκριμένη επιστημονική ορολογία της Ψυχολογίας.
- β.** Παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας:
«ψηφιακό χάσμα»
«τα δίκτυα επικοινωνιών ισοπεδώνουν παλιές ιεραρχίες»
«κατακερματισμό της εμπειρίας»
«το παλιό δεν έχει πεθάνει»
«διασπείρει σύγχυση»
- B4. α.**
πιθανών	=	ενδεχόμενων
ξεχνάς	=	λησμονείς
κατακερματισμό	=	κομμάτιασμα
μετατρέπεται	=	μεταβάλλεται
διασπείρει	=	σκορπά
- β.**
υπαρκτό	≠	ανύπαρκτο
άρνηση	≠	αποδοχή
σίγουρος	≠	αβέβαιος
προσβάσιμο	≠	απρόσιτο
λογικό	≠	παράλογο
- Γ1.** Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί μαθητές,
Στα πλαίσια της ημερίδας που διοργανώνει το σχολείο μας με θέμα τη χρήση του διαδικτύου, η παρούσα ομιλία αποσκοπεί στο να δώσει μια εικόνα των υπηρεσιών που προσφέρει το διαδίκτυο στον τομέα της γνώσης και της πληροφόρησης αλλά και ειδικότερα να επισημάνει τους τρόπους με τους οποίους η εκπαίδευση μπορεί να αξιοποιήσει δημιουργικά τις ποικίλες δυνατότητές του.
Αναλυτικότερα, αναφορικά με την προσφορά του διαδικτύου στον τομέα της γνώσης:
- ✓ Καθιστά δυνατή τη συγκέντρωση, την καταγραφή, την επεξεργασία και την οργάνωση πληροφοριών, γνώσεων και δεδομένων καθώς και τη συνακόλουθη δημιουργία τεράστιων αρχείων εύκολα προσβάσιμων στον ενδιαφερόμενο. Ο χρήστης του διαδικτύου μπορεί να συνδεθεί με ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία, να χρησιμοποιήσει βάσεις δεδομένων, άλλοτε απρόσιτες ή να επικοινωνήσει με μελετητές και επιστήμονες σε όλο τον κόσμο. Η κυκλοφορία της γνώσης στο νέο ηλεκτρονικό κόσμο είναι ελεύθερη και ισότιμη.
  - ✓ Αποτελεί έναν ανεξάντλητο κόσμο πληροφοριών → παροχή έγκαιρης και ολοκληρωμένης ενημέρωσης για γεγονότα που διαδραματίζονται σε ολόκληρο τον κόσμο → άμεση πρόσβαση στο σύνολο της ανθρώπινης γνώσης και πληροφορίας.
  - ✓ Παρέχει προοπτικές δια βίου εκπαίδευσης (επαφή με ανοικτά πανεπιστήμια, μεταπτυχιακές σπουδές, προγράμματα κατάρτισης και εξειδίκευσης) σε άτομα ενήλικα που έχουν ήδη ολοκληρώσει τη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία → συνεχής επαγγελματική κατάρτιση, άνοδος του μορφωτικού επιπέδου.

- ✓ Παρέχει τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε γνωστικά θέματα και ορθολογικής και λειτουργικής χρήσης τους στα πλαίσια των κοινωνιών της επικοινωνίας → δίνεται έμφαση στη μάθηση δομών και εννοιών και όχι στην επιφανειακή γνώση.
- ✓ Ευνοεί τη συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων λόγω της άρσης των αποστάσεων και των περιορισμών → προώθηση της επιστημονικής έρευνας.
- ✓ Αποτελεί μέσο εξοικείωσης με την κουλτούρα και τις ιδιαιτερότητες των άλλων λαών → επαφή τους με στοιχεία που εκφράζουν άλλες κουλτούρες → δυνατότητα δημιουργίας ιστοσελίδων από κάθε χρήστη που επιθυμεί να προβάλλει χαρακτηριστικά της δικής του κουλτούρας, οι οποίες μετατρέπουν τον κυβερνοχώρο σε πεδίο γόνιμων πολιτιστικών ανταλλαγών και αλληλεπιδράσεων → συμβολή στη δημιουργία ενός οικουμενικού πολιτισμού.
- ✓ Προσφέρει ποικίλες ευκαιρίες ψυχαγωγίας και πληροφόρησης για διάφορες πολιτιστικές εκφάνσεις και δρώμενα (τέχνη, αθλητισμός, μουσεία, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.α.)
- ✓ Παρέχει τη δυνατότητα ισότιμης πρόσβασης στη γνώση σε άτομα με ειδικές ικανότητες (ΑΜΕΑ).
Εξετάζοντας την πληθώρα των προοπτικών που παρέχει στους χρήστες του, αντιλαμβανόμαστε τον καθοριστικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στην **ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας**, εφόσον:
  - α.** Παρέχει γνώσεις πάνω σε ποικίλα θέματα που ενδιαφέρουν τους μαθητές και δεν καλύπτονται από τα αναλυτικά σχολικά προγράμματα.
  - β.** Προσφέρει άμεση πρόσβαση σε βιβλιοθήκες, αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία κ.ά. → εμπλουτισμός των γνωστικών σχολικών αντικειμένων.
  - γ.** Είναι το αποτελεσματικότερο εποπτικό μέσο διδασκαλίας, αφού συνδυάζει εικόνα, ήχο, γραπτό λόγο και εικονική πραγματικότητα → προσέλκυση του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής των μαθητών.
  - δ.** Δίνει τη μοναδική ευκαιρία στο μαθητή να επεξεργαστεί σύνθετες πληροφορίες με ποικίλους συνδυασμούς και δυνατότητες → τα πολιτισμικά ή εθνικά μαθήματα (ιστορία, αρχαία και νέα ελληνικά, αισθητική αγωγή) μπορούν να διδαχθούν με ελκυστικούς, ανανεωμένους και ουσιαστικούς τρόπους επιτρέποντας την άμεση προσωπική συνεργασία του μαθητή (διαδραστική λειτουργία).
  - ε.** Διασφαλίζει στην εκπαιδευτική διαδικασία τα εχέγγυα για την πολυπόθητη αντικειμενική αξιολόγηση (ερευνητικές εργασίες).
  - στ.** Πραγματώνει την άμεση επαφή, συνεργασία και αλληλεπίδραση μαθητών στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο. → δυνατότητα να παρουσιαστούν παράλληλες πορείες στην ιστορία και τον πολιτισμό χωρών → ανοίγει τους ορίζοντες και ευνοεί τη συνεργασία των σχολικών κοινοτήτων και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ειδικότερα στα πλαίσια της Ε.Ε.
  - ζ.** Συμβάλλει στην εξοικείωση των μαθητών με τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας και εξασφαλίζει τα προσόντα για την επιβίωση και ανάδειξή τους σε έναν ανταγωνιστικό κόσμο, στον οποίο οι «τεχνολογικά αναλφάβητοι» δεν έχουν θέση.
  - η.** Αναβαθμίζει το ρόλο του εκπαιδευτικού μετατρέποντάς τον από απλό μεταδότη γνώσεων σε συνεργάτη, «πλοηγό» και αρωγό των μαθητών στο χώρο της γνώσης και της πληροφορίας.

Όπως αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, οι απαιτήσεις της τεχνολογικά προηγμένης εποχής μας προβάλλουν ως επιτακτική ανάγκη την αξιοποίηση των πολυάριθμων δυνατοτήτων που το διαδίκτυο προσφέρει. Ας έχουμε όμως υπόψη μας ότι οι νέες αυτές τεχνολογίες και οι νέες αξίες που προβάλλουν θα πρέπει να είναι συγκερασμένες με τις παλιές παραδοσιακές και δοκιμασμένες αξίες που συνθέτουν τη φυσιογνωμία ενός ανθρωπιστικού πολιτισμού.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Επιμέλεια

**Κόρκακα Σάνδη • Αλγιτζάκης Λευτέρης • Λέκκας Αστέρης
Τζάνου Χρύσα • Χρονάκη Κατερίνα**

**Το θέμα της Έκθεσης (Γ1) αυτούσιο έχει δημοσιευτεί από τον Ε.Ο. «ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ»
στο site του in.gr στις 05/02/2008**

εκπαιδευτικός οργανισμός

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ